

Warszawa, dnia 25 sierpnia 2009 r.

DL-P-I-0701-10/09

Pan
Piotr Zientarski

Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej Senatu

Senatus Præsidens

W związku z pismem z dnia 23 lipca 2009 r. (BPS/KU – 034/627/2/09), w sprawie sporządzenia opinii o senackim *projekcie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny* (druk senacki nr 627), uprzejmie przedstawiam następującą opinię.

Podjęta przez Senat inicjatywa ustawodawcza, dotycząca zmiany *ustawy – Kodeks karny*, pozostaje w ścisłym związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 16 kwietnia 2009 r. (sygn. akt P 11/08). Powyższym orzeczeniem Trybunał stwierdził niezgodność z Konstytucją przepisu art. 1 pkt 15 *ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy – Kodeks postępowania karnego i ustawy – Kodeks karny wykonawczy* (Dz. U. Nr 63, poz. 1363), wprowadzającego zmiany w zakresie sankcji za określony w art. 148 § 2 *Kodeksu karnego*, kwalifikowany typ zbrodni zabójstwa. Podstawą do stwierdzenia niekonstytucyjności wskazanego przepisu ustawy nowelizującej z dnia 27 lipca 2005 r. były uchybienia natury proceduralnej, natomiast rezultat orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego stanowi wyeliminowanie z porządku prawnego typizującego kwalifikowany typ zbrodni zabójstwa przepisu art. 148 § 2 k.k.

Podkreślić należy, że z uwagi na zawarte w art. 148 § 3 k.k. odwołanie do kary przewidzianej w przepisie poprzedzającym, skutkiem eliminacji z porządku prawnego przepisu art. 148 § 2 k.k. jest również konieczność traktowania zabójstw popełnionych przez osobę wcześniej prawomocnie skazaną za zabójstwo oraz wypadków, gdy sprawca jednym czynem zabija więcej niż jedną osobę, jako – w zakresie granic ustawowego zagrożenia – równoważnych z podstawowym typem zabójstwa, określonym w art. 148 § 1 k.k., i zagrożonym karą pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 8, karą 25 lat pozbawienia wolności albo karą dożywotniego pozbawienia wolności.

Tym samym aprobująco należy odnieść się do propozycji Senatu, której istotę stanowi przywrócenie kwalifikowanego typu zabójstwa. Typ zabójstwa kwalifikowanego po raz pierwszy w polskim porządku prawnym pojawił się wraz z uchwaleniem obowiązującego obecnie Kodeksu karnego, którego przepisy weszły w życie w dniu 1 września 1998 r. Uzasadniony jest pogląd, że obowiązywanie przepisów dotyczących najcięższej ze zbrodni, wyróżniających jej postać podstawową i kwalifikowaną, zostało zaakceptowane zarówno przez przedstawicieli nauki prawa karnego, jak i praktyków wymiaru sprawiedliwości, stanowiąc element kształtującej się tradycji polskiego prawa karnego. Rozwiązanie takie niesie ponadto za sobą pożądaną wartość wzmocnionego oddziaływania kryminalnopolitycznego, istotnego dla efektywnej realizacji funkcji ochronnej prawa karnego.

Projekt przygotowany przez Komisję Ustawodawczą Senatu przewiduje powrót do pierwotnego brzmienia przepisu art. 148 § 2 k.k., obejmującego następujące przypadki zabójstwa:

- zabójstwo ze szczególnym okrucieństwem,
- zabójstwo w związku z wzięciem zakładnika, zgwałceniem albo rozbojem,
- zabójstwo w wyniku motywacji zasługującej na szczególne potępienie,
- zabójstwo z użyciem broni palnej lub materiałów wybuchowych.

Projekt przewiduje sankcję analogiczną jak w wersji pierwotnej przepisu, a więc zagrożenie karą pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 12, karą 25 lat pozbawienia wolności albo karą dożywotniego pozbawienia wolności.

Choć kierunek nowelizacji przygotowanej przez Komisję Ustawodawczą Senatu należy uznać za słuszny, zasygnalizowania wymaga okoliczność, że w nauce prawa karnego pojawiały się także poglądy krytyczne odnoszące się do niektórych znamion kwalifikujących zbrodni zabójstwa. Przedmiotem krytyki było zwłaszcza znamię związane z użyciem przez sprawcę zabójstwa broni palnej. Podnoszono, że chociaż uzasadnieniem dla tego rodzaju rozwiązania była polityka karna ukierunkowana na zwalczanie przestępczości zorganizowanej oraz przeciwdziałanie rosnącej liczbie zabójstw z użyciem broni palnej, to jednak w niektórych przypadkach mogło dojść do objęcia zaostrożoną odpowiedzialnością zachowań, które z przestępczością zorganizowaną nie mają nic wspólnego (np. użycie przez policjanta broni palnej w stosunku do uciekającego przestępcy, jeżeli doszło do przekroczenia granic kontratypu).

Nadmienić również trzeba, że według oceny Ministerstwa Sprawiedliwości projektowana regulacja z chwilą wejścia w życie nie wywoła skutków finansowych dla budżetu państwa w części 15 „*Sądy powszechne*” oraz części 37 „*Sprawiedliwość*”.

Zasygnalizować należy, że w Ministerstwie Sprawiedliwości prowadzone są prace legislacyjne mające na celu opracowanie projektu nowelizacji art. 148 k.k. Zmierzają one również do ponownego wprowadzenia do polskiego porządku prawnego kwalifikowanego typu zbrodni zabójstwa, przewidując jednak częściową modyfikację znamion kwalifikujących ten typ czynu zabronionego.

Z wyrazami szacunku

z upoważnienia
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI
Zbigniew Wrona
PODSÉKRETARZ STANU